Colectia INSOLIT

după furtună

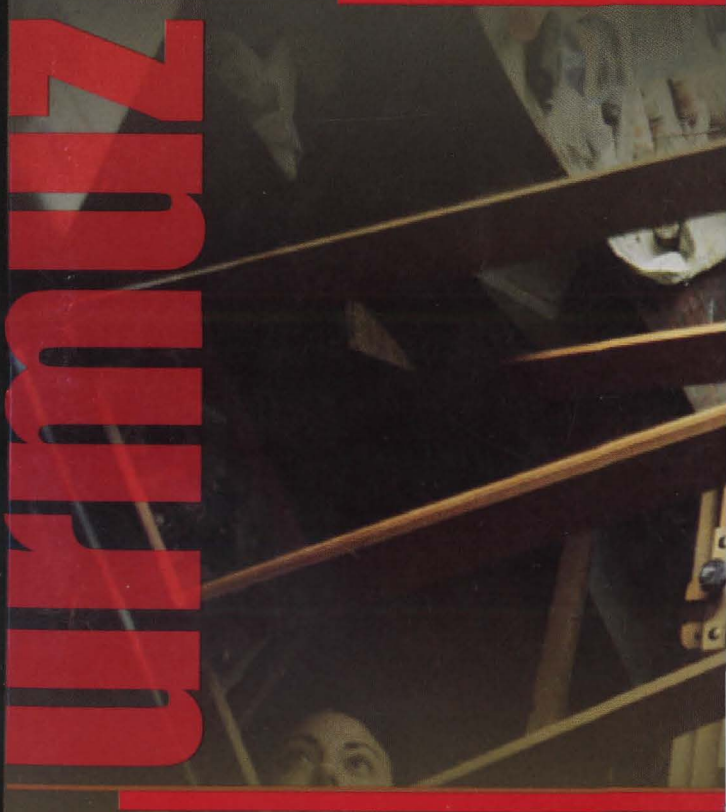

urmuz

după furtună

urmuz

BASTION

Colecția INSOLIT
editura BASTION

Colecție coordonată de **Lucian-Vasile Szabo**

Ploaia încetase și ultimele rămășițe de nouri se împrăștiaseră cu totul... Cu veșmintele ude și părul în dezordine, rătăcea în întunericul nopții căutând un lăcaș de adăpost...
Ajunse, fără să știe, lângă cripta învechită și roasă de vremuri a mănăstirii, de care, apropiindu-se mai cu atenție, o mirosi și o linse de vreo 56 de ori în șir, fără să obțină niciun rezultat.
Contrariat, își scoase atunci spada și năvăli în curtea mănăstirii... Fu însă repede înduioșat de privirea blândă a unei găini, ce îi ieșise întru întâmpinare, și care, cu un gest umil, dar plin de caritate creștină, îl puffi să aștepte câteva momente în cancelarie... Calmat puțin câte puțin, apoi emoționat până la lacrimi și cuprins de fiorii pocăinței, renunță el pentru totdeauna la orice planuri de răzbunare și, după ce sărută glaia pe frunte și o puse la păstrare

editura BASTION

Urmuz

DUPĂ FURTUNĂ

Prefață de Lucian-Vasile Szabo

editura BASTION

Colecția Insolit
Coordonator: Lucian-Vasile Szabo
Redactor: Anca Ardelean
Tehnoredactor: Ioan Alexoaie
Coperta și ilustrația: Cătălin Negrea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

URMUZ
După furtună / Urmuz ; pref.: Lucian-Vasile Szabo. - Timișoara : Bastion, 2008
ISBN 978-973-88819-0-7

I. Szabo, Lucian-Vasile (pref.)

821.135.1-32

© Editura Bastion 2008
Str. Corbului, nr. 6, 300239 Timișoara
Tel.: 0256.499.057/fax: 0256.214.805
e-mail: office@editurabastion.ro
www.editurabastion.ro

Un miros pestilențial fiscal
sau
Despre romanul scurt ca o schiță

Urmuz este artistul care s-a sinucis fără niciun temei, doar din dorința de a demonstra că a-ți lua viața nu este decât unul din actele banale ale existenței în această lume. Iar demonstrația i-a reușit de minune. Nici măcar nu a făcut-o pentru a atrage atenția asupra operei sale, așa cum s-a mai întâmplat cu alții, pe alte meleaguri. Nu s-a sinucis nici dezamăgit în amor, obicei îndeobște cunoscut și la noi, și la alții, practicat și de cei cu puțină instrucție, dar și de nume mari ale literaturii. Fără îndoială, gestul său se cere luat ca atare. Nu are nimic straniu, nu este nimic de neînțeles. Moartea vine și gratis, și atunci când o chemi.

Urmuz este pseudonimul literar al lui Demetru Demetrescu-Buzău, care s-a născut la 17 martie 1883 la Curtea de Argeș. Face studii de drept și, după luarea licenței, funcționează ca judecător în județele Argeș, Tulcea și Dâmbovița. După campania de război din Bulgaria, din anul

1913, la care a luat parte activ, este numit grefier la Înalta Curte de Casație. De mic s-a arătat pasionat de lectură, firesc, de literatura de aventuri, cea de călătorii, mai ales cea privind voiaje imaginare și extraordinare, atât de gustată la începutul veacului al XX-lea. Aceste lecturi îi dezvoltă imaginația, pasiunea pentru asociații inedite, în discursuri perfecte din punct de vedere gramatical și stilistic. Logica este însă scurt-circuitată, ceea ce nu se întâmpla în romanele „astronomice", prototipul celor science-fiction de mai târziu, și unde respectul pentru aparenta rigoare logică și științifică era păstrat cu mare atenție.

Pseudonimul de Urmuz i-a fost dat de Tudor Arghezi. Fără îndoială, marele poet avea afinități cu lumea stranie a textelor lui Urmuz, căci, în *Bilete de papagal* mai ales, a recurs oarecum la procedeele artei absurde, tocmai pentru a sublinia absurdul lumii în care trăia, în pagini de satiră corozivă. Dar asemănările se opresc aici, căci Urmuz este adeptul literaturii fără cauză și fără patimă. El nu este deloc mânat de patima jurnalistului și justițiarului Arghezi. Autorul schiței *După furtună* rămâne calm și nu are nimic de împărțit cu nimeni. Poate și din această lipsă de miză se naște savoarea și expresivitatea, de neatins pentru alții, a textelor sale.

Istoria literară a consemnat faptul că, inițial, Urmuz a încercat satira, țința lui fiind locurile comune din exprimarea curentă și prețiozitățile

puse cu ostentație de autorii epocii în lucrările lor. Dar, de aici, parodiile au devenit... originale, ca să folosim o expresie brevetată ceva mai târziu de George Topârceanu. Dar nu o originalitate căutată, ci una venită de la sine, din talentul unui mare scriitor. Unul care a scris totul, chiar dacă puțin, cu o ușurință remarcabilă. Textele lui, compuse în joacă, pentru distracția celor din familie, au fost luate în serios de Arghezi, cel care avea să le încredințeze tiparului în revista „Cugetul românesc", în anul 1922.

Ca și orientare, Urmuz este considerat un reprezentant de seamă al literaturii absurde. Este asociat și curentului dadaist, un precursor al acestuia, deși scriitorul nu a avut niciodată conștiința și cunoștința unei apartenențe de grup și statut. Nici măcar prietenia cu Geo Bogza și Saşa Pană, cunoscuți pentru textele lor experimentaliste, de forțare a granițelor artisticului, în lucrări plasate sub zodia avangardismului, nu îl poate înregimenta. Cert este că autorul lucrării *Pâlnia și Stamate* nu s-a considerat niciodată un scriitor, deși este unul extrem de important. Evident, prin scrierile sale îl aminteşte pe Eugen Ionescu. Și poate că dacă nu s-ar fi sinucis atât de original, poate și dacă l-ar fi ajutat contextul unei evoluții, la Paris, spre exemplu, ar fi devenit un nume de referință și pe plan mondial, aidoma amintitului Ionescu ori asemenea lui Tristan Tzara. Perenitatea operei urmuziene începe să se consolideze după

ce Geo Bogza scoate o revistă chiar cu acest nume: „Urmuz". În 1930, un alt prieten, Saşa Pană, avea să facă un alt gest important, căci va edita lucrările lui Urmuz în volum.

După furtună, titlul lucrării de deschidere, dar şi cel ce figurează pe coperta volumului de faţă, ar putea părea, la o primă lectură, înşelător. Ne-am aştepta la ravagiile de după vijelie. Or, nu se întâmplă decât ceva banal, căci ploaia se opreşte, iar norii se împrăştie. Dar personajul rătăceşte în noapte, cu hainele ude. Ajunge la o criptă. Demn început de roman de groază... Numai că aici „o mirosi şi o linse de vreo 56 de ori în şir, fără să obţină niciun rezultat". Eroul scoate spada, căci are spadă, deci e un erou, un fel de cavaler. Adevărul este, însă, că nu aflăm niciodată ce este cu adevărat personajul din acest text. Mai ales că se căsătoreşte cu o găină. Şi luptă, cu arme inimaginabile, nu cu spada, cu comisia dezolantă a fiscului. Fisc ce făcea demersuri legale să-l dea jos din copac. Ceea ce demonstrează că furtuna iniţială nici nu contează.

În *Puţină metafizică şi astronomie* avem un posibil răspuns al lui Urmuz la grava dezbatere din epocă cu privire la cauza cauzelor, la originea lucrurilor. Misterul este rezolvat prin recurgearea la argumente ce iau teoriile în răspăr, subliniind absurditatea căutărilor de acest gen pentru amatori. *Algazy and Grummer* este o poveste extrem de realistă, mai ales că o astfel de firmă cu numele celor doi protagonişti ar fi putut exista

în realitate, fapt subliniat într-o notă, în care autorul îşi şi cere scuze faţă de cei doi! Dar viaţa celor două personaje nu este a unor proprietari de prăvălie interbelică, deoarece autorul le descrie mai degrabă de manechine, de roboţi în nuce, dar cu caractere opuse... Şi, ca orice parteneri de afaceri, se mănâncă între ei. În textul lui Urmuz devorarea reciprocă se face la propriu.

Cotadi şi Dragomir este complet lipsită de acţiune, dacă nu luăm în calcul obiceiul primului ca, în zilele friguroase de iarnă, să urineze pe capacul de pian prins la spate. Până şi Urmuz recunoaşte că este o reuşită deosebită, căci capacul nu este plasat în faţă, pentru a fi uşor de atins. În aceste texte, descriere de la un cap la altul, autorul menţine suspansul prin ineditul portretizărilor. Căci Cotadi e un fel de gândac, cu o carapace de şiţă, plus amintitul capac de pian, cu rol de a speria clienţii, căci bate cu el în podea. Toată prezentarea este cât se poate de coerentă, cu elemente concrete, însă din asamblarea lor nu ştim ce iese. O vietate, oribilă bănuim, dar proprietară de prăvălie, căci, este evident, scriitorul are o preferinţă pentru mediul negustoresc. Că serviciile şi proprietarii sunt imposibil de vizualizat, decât prin aproprieri, nu ştim cât de exacte, nici nu mai contează. S-a spus despre Urmuz că este intraductibil. Aşa este. Dar cum ar arăta un film după scrierile lui? Ne întoarcem la Dragomir, căci prăvăliaşul Cotadi are contabil. Adică un hârţogar bun la toate. Îşi ajută patronul

să-şi sperie clienţii, când acesta nu reuşeşte cu capacul de pian. Gâtul contabilului, care este un om înalt, primeşte o prelungire de mucava, plină cu iederă şi alte plante. Dar folosul lui cel mare este că, din şuviţele de păr, îi curg picături de untdelemn... franţuzesc.

În *Emil Gayk* avem parte de multă acţiune, căci eroul este unul „cu gâtul totdeauna supt şi moralul foarte ridicat". Schiţa este exemplară pentru asociaţiile stranii de idei şi construcţiile lingvistice în care logica intră în coliziune, rezultând situaţii de un absurd, contrariante, dar şi hazlii. Este şi textul în care Urmuz face aluzii clare la realităţile epocii, ironizând din plin unele apucături. Părerea lui despre politica externă e clară: transilvăneni fără Transilvania şi obţinerea Năsăudului, cu intervenţia Vaticanului. Dar kilometrii să nu fie împrejur (km pătraţi), ci unul după altul (în lungime)! Mai rămânea o problemă, căci acest Gayk, ce nu suporta hainele, ci doar nişte perdeluţe cu brizbizuri, nu avea copii. Lucru important, nu. E, bine, ea a adoptat o nepoată, pe când el era elev la gimnaziu, iar ea lucra la gherghef...

Fuchsiada este, desigur, odiseea lui Fuchs, cel care, la naştere, se aude şi nu se vede. Iese prin urechea bunicii, căci mama lui nu avea ureche medicală. Fuchs are o viaţă plină de aventuri, căci, răsfăţat al muzelor, e singurul ce poate iubi curat. Atunci când nu este obligat să fugă, ceea ce şi face, la bordul propriului său pian, la

care pedalează cu râvnă. Este unul din textele mai lungi ale lui Urmuz, plin de peripeții. Aici nu straniile legături lingvistice fac ineditul prozei, ci asocierea de situații, întâmplările incredibile în cadre mereu răsturnate.

Ismail și Turnavitu este povestea tragică a unui cuplu, despre care și autorul recunoaște că e ciudat. Ismail a crescut liber, mai ales în Grădina Botanică, dar apoi a fost obținut prin sinteză. Mare amator de viezuri, pe care îi mănâncă în stare crudă, Ismail îi dă de lucru lui Turnavitu la fermă. Faptul că le dă viezurilor guturaiul provoacă o adevărată tragedie. Turnavitu decide să se sinucidă, dar, înainte, se răzbună crunt, căci pune să i se fure rochiile fostului patron și le dă foc! Povestea este una amplă și plină de suspans, un suspans rezultat din acțiune, din dramatismul întâmplărilor, lucrarea părând cea mai realistă din seria realizată de scriitor.

Scriere în care sunt luate în răspăr pretențiile de profunzime filosofică, afișate de diferiți preopinenți din epocă, *Pâlnia și Stamate* poartă din partea autorului mențiunea de roman. Este, clar, unul foarte scurt... Nu doar cu filosofii închipuiți are treabă autorul, ci și cu cel ce se dă cult, căci soția lui Stamate compune madrigaluri semnate prin punerea degetului..., iar Stamate este unul dintre cei ce se uită cu binoclul în... Nirvana. Urmează o halucinantă poveste de dragoste cu o pâlnie, de un absurd cuprinzător. Textul acesta este unul care alternează descrierile credibile,

mici fragmente de real, cu cele suprarealiste, în asocieri surprinzătoare, ce-şi păstrează însă rigoarea. O rigoare de aventură stăruitoare, căci răzbunătorul Stamate nu acceptă respingerea pâlniei. Drept pentru care o aruncă în Nirvana, la bordul unui tramvai, împreună cu trădătorul Bufty. Probabil, întreaga poveste este o replică la misticismul de sorginte orientală ce începuse să-şi facă loc şi în saloanele bucureştene între cele două războaie mondiale.

Plecarea în străinătate are farmecul calamburului, în pasaje ce ar putea descrie activităţi concrete. Aici, eroul are nostalgia mării şi se înscrie în dese călătorii pe valuri. Nu prea reuşite, căci nu ajunge niciodată prea departe. Urmuz demonstrează şi aici că se pot derula întâmplări stranii şi în bătătura casei, nu doar în locuri îndepărtate. Căci, dezgustat poate de aventurile sale halucinante, personajul porneşte, în pielea goală, să se înscrie în barou... O poliţă plătită, desigur, avocaţilor, ce i-au făcut probabil şicane autorului, fost grefier la instanţa supremă.

Cât priveşte ultima compoziţie din volum, *Cronicari*, aceasta este de un absurd logic perfect, la care contribuie, desigur, inclusiv unele nesincronizări de ritm! Meritele fabulei sunt, în mod cert, dincolo de faptul, important şi el, că foştii elevi ţin minte versuri(le) chiar şi după ce au părăsit şcoala! Avem un volum cu scrierile lui Urmuz. Puţine, dar semnificative pentru un autor cu totul original. Am putea cădea în capcana

întinsă de agitația lumii de astăzi și să credem că paginile următoare pot fi parcurse rapid. Poate. Firesc ar fi, însă, să ne acordăm puțină îngăduință, să zăbovim mai mult între file și să-i dăm șansa autorului să se prezinte cum se cuvine. Căci, în ciuda frondei, în ciuda acțiunilor sale considerate deliberat fără miză, Urmuz cere, prin fiecare frază a sa, să fie luat în seamă.

Lucian-Vasile Szabo

DUPĂ FURTUNĂ

POVESTIRE

Ploaia încetase şi ultimele rămăşiţe de nouri se împrăştiaseră cu totul... Cu veştmintele ude şi părul în dezordine, rătăcea în întunericul nopţii căutând un lăcaş de adăpost...

Ajunse, fără să ştie, lângă cripta învechită şi roasă de vremuri a mânăstirii, de care, apropiindu-se mai cu atenţie, o mirosi şi o linse de vreo 56 de ori în şir, fără să obţină niciun rezultat.

Contrariat, îşi scoase atunci spada şi năvăli în curtea mânăstirii... Fu însă repede înduioşat de privirea blândă a unei găini, ce îi ieşise întru întâmpinare, şi care, cu un gest timid, dar plin de caritate creştină, îl pofti să aştepte câteva momente în cancelarie... Calmat puţin câte puţin, apoi emoţionat până la lacrimi şi cuprins de fiorii pocăinţei, renunţă el pentru totdeauna la orice planuri de răzbunare şi, după ce sărută găina pe frunte şi o puse la păstrare în loc sigur, se apucă de mătură toate chiliile şi le frecă scândurile cu moloz.

După aceea îşi numără gologanii şi se sui într-un copac, spre a aştepta sosirea dimineţii. „Ce splendoare! Ce măreţie!" exclama el în extaz în faţa naturii, tuşind uneori semnificativ şi sărind din cracă în cracă, în vreme ce, pe sub ascuns, avea grijă să dea regulat drumul în văzduh unor muşte cărora le introducea sub coadă lungi fâşii de hârtie velină...

Fericirea nu-i fu însă de lungă durată... Trei drumeți, cari la început i se dădură drept prieteni și care în cele din urmă, pretextară sosirea lor acolo ca fiind trimiși din partea Fiscului, se apucară să-i facă tot felul de mizerii, începând prin a-i contesta, mai întâi, însuși dreptul de a sta urcat în copac...

Pentru a se arăta însă binecrescuți și a nu uza direct de rigorile ce legea le punea lor la îndemână, încercară atunci prin tot felul de mijloace piezișe să îl silească a părăsi copacul..., mai întâi prin promisiunea de a-i face regulat spălături stomacale, oferindu-i în cele din urmă saci cu chirie, aforisme și rumegătură de lemn.

El rămase, însă, indiferent și rece la toate aceste ademeniri, mulțumindu-se să scoată pur și simplu actul său de pauperitate, pe care întâmplarea făcuse să îl aibă în acea zi la sine și care, printre alte scutiri și avantagii, îi conferea dreptul de a sta pe vine deasupra crengii unui copac, în mod absolut gratuit și oricât timp ar fi voit...

Totuși, pentru a arăta că nu le poartă ranchiună și ca să le dea în același timp o lecție fină, de tact și urbanitate, se dete jos, își scoase spada și intră de bunăvoie în lacul mocirlos și infect din vecinătate, unde înotă iepurește timp de aproape o oră; după care

comisiunea fiscală, umilită şi ruşinată, o rupse pe loc la fugă, răspândind pretutindeni, prin sate şi oraşe, prin munţi şi prin câmpii, un miros pestilenţial fiscal.

El însuşi, îndurerat şi decepţionat de pe urma atâtor încercări rele prin care trecuse, îşi numără gologanii şi se sui din nou în copac, de unde de astă dată se găinăţă asupra întregului teren, zâmbind cu perversitate...

După aceea, regretând sincer ceea ce făcuse, dar totuşi cu mult profitat moralmente, se dete jos, se scutură cu un centimetru şi, intonând cântecul libertăţii vârî găina sub gheroc şi dispăru cu ea în întuneric...

Se crede că ar fi apucat drumul spre oraşul său natal, unde, sătul de burlăcie, s-ar fi hotărât ca împreună cu dânsa să întemeieze un cămin şi să devină folositor semenilor săi, învăţându-i arta moşitului.

PUTINĂ FIZICĂ SI ASTRONOMIE

POVESTIRE

Şi iarăşi, cine dintre noi se mai poate plânge că forţa primordială, cauza cauzelor, nu poate fi niciodată atinsă, descoperită, când toţi se căznesc să o apuce de la început, înapoi, şi nimeni nu s-a încercat să o învăluie, pentru clipa de faţă, să o prindă măcar o dată pe flanc?

Şi care e rostul să ţii morţiş să descoperi vreo cauză, şi că numai una singură şi cea dintâi, când toate cauzele, din nenorocire, sunt şi efecte şi dau din ele efecte îndrăcit de multiple şi de încâlcite.

Deci la ce bun să vrei numai o singură cauză, o forţă iniţială care vrem (trebuie) să fie şi generatoare, când ea însăşi ţine cu încăpăţânare să dea din ea numai multiplicitate; are setea ultimilor, a încâlcelei şi contradicţiei; îi trebuie multe milioane de oameni, de muşte, de bureţi, de jivine, de astre, şi aceasta încă cu preţul suferinţelor lor. Îi trebuie şi „peştele-cufăr", şi „peştele-fierăstrău" şi are setea numărului, a distanţelor şi itelilor mari, fără rost şi necesitate...

La început – ziseră toţi comesenii laolaltă – nu este adevărat că: „Cuvântul a fost la Dumnezeu şi că D-zeu a fost cuvântul". La început – afirmară ei cu tărie – mai înainte de a fi fost ori „cuvânt", a fost „alfabetul surdomut", căci nu este probabil materia cosmică,

astrele să fi învățat chiar de la început a gângăvi ceva; că e prea posibil ca ele să nu fi fost în stare, la început nici măcar să se ceară afară, şi nici chiar să zică „papa" sau „mamă". Asemenea, este foarte probabil – ziseră mai departe comesenii – că corpii cereşti s-au format, nici din dărnicia lui D-zeu, nici din pofta lor proprie de a se învârti şi a se face numai pentru atâta lucru din nimic ceva, apoi din gazoase solid, ci e prea posibil ca ele să nu fi fost nici create, nici necreate, copii ai nimănui ieşiți din calcule reuşite sau greşite şi, cu chiu cu vai, în rate şi hrăniți insuficient la institutul „Maternitatea cerească" cu lapte contrafăcut cu apă gazoasă de lăptărese! Căii-lactee.

Că admițând că ele se învârtesc numai din propriul lor gust, apoi e greu de presupus că fac aceasta în mod cu totul dezinteresat, fără nici o intenție cât de mică de procopseai pe setea mulțimilor şi a distanțelor mari, fără rost şi necesitate. Parcă ar fi chiar puțin comic să te învârteşti în veci de veci gratuit şi numai pentru a te vedea alții...

– Cum, interese meschine, egoiste la corpii cereşti? protestă plebea ideologică, naivă, care aştepta rezultatul afară în curte.

Şi totuşi ei aveau şi nu dreptate să se teamă astfel...

În adevăr, cine a putut mai întâi obliga materia şi forţa cosmică să fie ceva, când ele însele, la rândul lor, desfiinţându-se, dându-şi demisia, ar putea oricând obliga pe acel „cine" să nu fie „nimic"?!...

(Urmează o variantă a finalului schiţei:)

Şi oare merită osteneala să ţii să descoperi numai o singură cauză şi cea dintâi, când ea însăşi ţine cu atâta îndărătnicie să dea din ea numai multiplicitate, încâlceală şi contradicţie?

ALGAZY & GRUMMER

POVESTIRE

Algazy este un bătrân simpatic, ştirb, zâmbitor şi cu barba rasă şi mătăsoasă, frumos aşezată pe un grătar înşurupat sub bărbie şi împrejumuit cu sârmă ghimpată...

Algazy nu vorbeşte nici o limbă europeană... Dacă însă îl aştepţi în zori de zi, în faptul dimineţei, şi îi zici: „Bună ziua, Algazy!" insistând mai mult pe sunetul „z", Algazy zâmbeşte, iar spre a-şi manifesta gratitudinea, bagă mâna în buzunar şi trage de capătul unei sfori, făcând să-i tresalte de bucurie barba un sfert de oră... Deşurupat, grătarul îi servea să rezolve orice probleme mai grele, referitoare la curăţirea şi liniştea casei...

Algazy nu ia mită... O singură dată s-a pretat la o asemenea faptă, când era copist la Casa bisericii; dar nu a luat atunci bani, ci numai câteva cioburi de străchini, din dorinţa de a face dotă unor surori ale sale sărace, cari trebuiau să se mărite toate a doua zi...

Cea mai mare plăcere a lui Algazy – în afară de obişnuitele-i ocupaţii la prăvălie – este să se înhame de bunăvoie la o roabă şi, urmat cam la doi metri de coasociatul său Grummer, să alerge în goana mare, prin praf şi arşiţa soarelui, străbătând comunele rurale, în scopul unic de a aduna cârpe vechi, tinichele de untdelemn găurite şi în special arşice, pe cari

apoi le mănâncă împreună, după miezul nopții, în tăcerea cea mai sinistră...

Grummer are și un cioc de lemn aromatic...

Fire închisă și temperament bilios, stă toată ziua lungit sub tejghea, cu ciocul vârât într-o gaură sub podea...

Cum intri la ei în magazin, un miros delicios îți gâdilă nările... Ești întâmpinat la scară de un băiat cinstit, care, pe cap, în loc de păr, are fire de arnici verde; apoi ești salutat cu multă amabilitate de Algazy și poftit să stai jos pe un taburel.

Grummer stă și pândește... Perfid, cu privirea piezișă, scoțând mai întâi numai ciocul, pe care ostentativ îl prelinge în sus și în jos pe un jgheab anume făcut la muchea tejghelei, apare la urmă în întregime... Face prin tot felul de manopere pe Algazy să-i părăsească localul, apoi, insinuant, te atrage pe nesimțite în tot soiul de discuții – mai ales de sport și literatură – până ce, când îi vine bine, te plesnește de două ori cu ciocul peste burtă, de te face să alergi afară în stradă, urlând de durere.

Algazy, care are mai totdeauna neplăceri și discuții cu clienții, din cauza acestui procedeu nepermis al lui Grummer, iese în goană după tine, te pofteşte înapoi și, spre a-ți lua meritata satisfacție, îți dă dreptul – dacă

ai cumpărat un obiect mai scump ca 15 bani – să... miroşi puţin ciocul lui Grummer şi, dacă vrei, să-l strângi cât de tare de o băşică cenuşie de cauciuc, pe care o are înşurupată la spate, puţin deasupra feselor, ceea ce îl face să sară prin magazin fără să mişte din genunchi, scoţând şi sunete nearticulate...

Într-una din zile, Grummer, fără a-l anunţa pe Algazy, luă roaba şi porni singur în căutare de cârpe şi arşice, dar la înapoiere, găsind din întâmplare şi câteva resturi de poeme se prefăcu bolnav şi, sub plapomă, le mâncă singur pe furiş. Algazy, simţind, intră după el acolo cu intenţia sinceră de a-i face numai o uşoară morală, dar cu groază observă în stomacul lui Grummer că tot ce rămăsese bun din literatură fusese consumat şi digerat.

Lipsit astfel pe viitor de orice hrană a lui mai aleasă, Algazy, drept compensaţie, mâncă toată băşica lui Grummer, în timp ce acesta dormea...

Dezesperat, a doua zi, Grummer – rămas fără băşică, singur pe lume – luă pe bătrân în cioc şi, după apusul soarelui, îl urcă cu furie pe vârful unui munte înalt... O luptă uriaşă se încinse acolo între ei şi ţinu toată noaptea, până când, înspre ziuă, Grummer, învins, se oferi să restituie toată literatura înghiţită. El o vomită în mâinile lui Algazy... Dar bătrânul, în pântecul

căruia fermenții băşicii înghițite începuseră să trezească fiorii literaturii viitorului, găsi că tot ce i se oferă este prea puțin şi învechit...

Înfometați şi nefiind în stare să găsească prin întunerec hrana ideală, de care amândoi aveau atâta nevoie, reluară atunci lupta cu puteri îndoite şi, sub pretext că se gustă numai pentru a se complecta şi cunoaşte mai bine, începură să se muşte cu furie mereu crescândă, până ce, consumându-se treptat unul pe altul, ajunseră ambii la ultimul os... Algazy termină mai întâi...

Epilog

A doua zi, la poalele muntelui, trecătorii puturā vedea într-un şanț, aruncate de ploaie, un grătar cu sârmă ghimpată şi un mirositor plisc de lemn... Autoritățile fură înştiințate, dar mai înainte ca ele să fi sosit la fața locului, una din soțiile lui Algazy, care avea formă de mătură, apăru pe neaşteptate şi... dând de două-trei ori, în dreapta şi în stânga, mătură tot ce găsi la gunoi...

Notă

E fosta firmă a unui cunoscut magazin de geamantane, portmoneuri etc. din capitală, rămasă astăzi sub un singur nume. În tot cazul,

ne permitem a crede că numele de Algazy sau Grummer, după imaginile ce trezesc prin muzicalitatea lor specifică – rezultat al impresiunii sonore ce produc în ureche – nu par a corespunde aspectului, dinamicii şi conţinutului acestor doi simpatici şi distinşi cetăţeni, aşa cum îi ştim noi din realitate...

Ne permitem a arăta mai sus cititorilor cum ar fi trebuit şi cum ar fi putut să fie un Algazy sau un Grummer „in abstracto", dacă dânşii nu ar fi fost creaţi de o întâmplare, o soartă, care mai deloc nu ţine seama dacă obiectele creaţiunilor ei corespund, în forma şi mişcarea lor, cu numele ce li s-a hărăzit.

Cerem scuze dlor Algazy & Grummer pentru observările ce ne permiserăm mai sus; o facem însă şi din dorinţa de a-i servi, deşteptându-i din vreme asupra măsurilor de îndreptare în această privinţă.

Se pare că remediul nu ar putea fi decât unul şi singur: sau să-şi găsească fiecare alt nume, în adevăr adecvat realităţii lor personale, sau să se modifice ei înşişi, cât mai e timpul, ca formă şi ca roluri, după singura estetică a numelor ce poartă, dacă vor să le mai păstreze...

COTADI ȘI DRAGOMIR

POVESTIRE

Cotadi este scurt şi pântecos, cu musculatura proeminentă, cu picioarele îndoite de două ori în afară şi o dată înăuntru, şi veşnic neras. Părul negru ca pana corbului e plin de mătreaţă şi încărcat cu sclipitori şi scumpi piepteni de baga.

Cotadi nu are niciodată poziţiunea verticală, din cauza unei îmbrăcăminte de şiţă ce-i formează un fel de cuirasă şi care, deşi îl jeneză teribil, o poartă, însă, cu o desăvârşită abnegaţie direct pe piele, sub cămaşa ţărănească cu ciucuri, de care nu se desparte niciodată. O particularitate a lui Cotadi este că, fără să vrea, devine de două ori mai lat şi cu totul străveziu, dar aceasta numai de două ori pe an, şi anume, când soarele ajunge la solstiţiu.

Cea mai mare plăcere a lui Cotadi – în afară de aceea de a-şi lipi cu gumă-arabică diferiţi nasturi şi insecte moarte pe pieliţa fină şi catifelată a guşei sale – mai este şi aceea ca, din dosul tejghelei unde şade, să caute să atragă cu şiretenie pe câte un client al său în discuţii, la început cât se poate de plăcute şi din ce în ce mai animate, până ce reuşeşte, iuţind tonul, să facă să fie cel puţin o dată contrazis – pentru a răspunde interlocutorului său prin mai multe lovituri puternice, ce le dă în duşumea cu muchea unui capac de pian, pe care îl

are înşurupat la spate, deasupra feselor, şi pe care îl pune totdeauna în mişcare în asemenea ocaziuni, punând în nedumerire pe clienţii săi şi băgând în sperieţi pe cei mai slabi de înger.

Acest capac mai serveşte lui Cotadi şi ca perete, pe care se urinează mai ales iarna, când e frig afară şi nu poate ieşi din prăvălie, deşi trebuie să-i fie destul de dezagreabil aceasta, capacul fiind ataşat la spate, iar nu în faţă. De asemenea, el serveşte la nevoie de urinar şi pentru ceilalţi clienţi mai vechi ai magazinului şi pentru intimii casei, deşi, încă de la început, Cotadi, cu ocazia instalării mecanismului, nu era dispus să facă nici o concesie, probă că pusese pe un zugrav de firme să-i scrie pe acel capac: „Murdăria oprită".

Se mai ştie despre Cotadi că se hrăneşte numai cu ouă de furnici, pe care le introduce pe o pâlnie, dând în schimb afară sifon şi că este astupat timp de şase luni pe an cu un dop de sticlă de şampanie, pe care de câte ori îl trage afară, încearcă să-l împartă în loturi inalienabile şi să-l distribuie populaţiunii rurale, sperând că va putea rezolva în acest mod, cu totul empiric şi primitiv, delicata şi complicata chestiune agrară...

Despre originea şi rudeniile lui Cotadi nu se ştie aproape nimic precis. Se crede că purcede dintr-o familie nobilă, al cărei ultim

descendent a rămas o mătuşă a lui bătrână, care şade la mahala şi care zilnic îi trimite scrisori pline cu epigrame spirituale, compuse în dialectul macedonean, precum şi pachete mici cu tărâţe, sperând, prin aceasta, să-l abrutizeze şi să-l facă să renunţe de bunăvoie la partea de moştenire ce i s-ar cuveni după moartea ei. Toate acestea ea i le trimite printr-un băiat foarte deştept, cu urechile nichelate şi cu pantalonii vărgaţi, numit Tudose.

Cotadi, care este însă un om cu judecată, ştie să rabde toate aceste curiozităţi ale bătrânei şi se consolează de mizeriile vieţii cu sincera prietenie ce i-o arată Dragomir, vechi camarad de şcoală şi totdeodată cel mai bun prieten.

Dragomir este foarte lung, cârn, cu ochii rotunzi şi foarte mobili, având gâtul subţire, de culoarea cafelei cu lapte, fasonat ca la strung, şi purtând două smocuri fine de păr lustruite şi negre ca pana corbului, care-i atârnă ca un decimetru pe ceafa-i rotunjită şi lăsând să se curgă din vârfuri câte două picături limpezi de untdelemn franţuzesc.

Dragomir are o inimă foarte bună. Când vede pe iubitul său Cotadi că, cu toate pocniturile ce le dă în duşumea cu muchea capacului de pian, nu a putut reuşi, încă, să pună în nedumerire pe naivul care a avut imprudenţa să-l

contrazică, Dragomir, bănuind cât de delicioasă trebuie să fie senzația artistică și rafinată ce o urmărește prietenul său, îi sare în ajutor și, spre a da învins pe clientul său atât de îndărătnic, își lungește gâtul cu un supliment de mucava de un metru și 20 cm, pe care se suie grațios iedera și alte plante agățătoare și care are în partea de sus un aparat care arată cele „patru puncte cardinale".

Pentru toate aceste importante servicii, precum și pentru aceea că ține contabilitatea prăvăliei, că dă în fiecare zi grăunțe la păsări și că-l reprezintă pe Cotadi ca procurator mai în toate procesele ce le are, Dragomir este răsplătit cu vârf și îndesat, putând să ia orișicând la Cotadi masa de seară, ce se compune din piciorușe de caracatiță și pâine; pe lângă acestea se mai adaugă, în fiecare duminică și sărbători bisericești, câte un lighean mare plin cu scorușe, în care de multe ori se ascunde câte un bobinaș de arnici pentru dres ciorapii, ceea ce face lui Dragomir o surpriză din cele mai plăcute. În plus, Dragomir mai are dreptul ca, de câte ori va fi timp de ploaie, să poată, împreună cu întreaga sa familie, petrece noaptea în jumătatea din stânga a unei firide situată în zidul de la poarta locuinței lui Cotadi; cealaltă fiind rezervată pentru vardistul de zi.

De multă vreme nu se mai aude vorbindu-se nimic de cei doi mari eroi. Ultima veste ce se mai ştie despre dânşii este că, om practic, Cotadi, şi conştient pe ce amic preţios şi excepţional a pus mâna, spre a putea acapara pentru totdeauna sursa eternă a bogăţiilor din capul lui Dragomir, a lăsat prin testament ca să fie îngropat în aceeaşi groapă cu acesta, în speranţa că, din câte două picături de untdelemn franţuzesc, de cea mai fină calitate, ce se scurg la fiecare secundă din smocurile de păr ale acestuia, vor răsări, cu timpul, livezi întregi de măslini deasupra, livezi cari, împreună cu terenul devenind de drept proprietatea familiei sale, aceasta va avea astfel la îndemână destul untdelemn gratuit spre a întreţine candela după obiceiul creştinesc.

EMIL GAYK

POVESTIRE

Gayk este singurul civil care poartă pe umărul drept un susținător de armă. El are gâtul totdeauna supt şi moralul foarte ridicat. Nu poate fi ostil multă vreme cuiva, dar din privirea-i piezişe, din direcțiunea ce ia uneori nasul său ascuțit, precum şi din împrejurarea că este aproape în permanență ciupit de vărsat şi cu unghiile netăiate, îți face impresia că este în tot momentul gata să sară pe tine pentru a te ciuguli.

Ascuțit bine la ambele capete şi înconvoiat ca un arc, Gayk stă totdeauna puțin aplecat înainte, astfel că poate uşor domina împrejurimile. Ține să fie bine pregătit pentru orice eventualitate, şi de aceea doarme numai în frac şi mănuşi albe, păstrând ascunse sub pernă o notă diplomatică, o cantitate respectabilă de pesmeți şi... o mitralieră.

În timpul zilei, Gayk nu poate suferi altă îmbrăcăminte, decât o perdeluță cu brizbizuri, una în față şi alta în spate, şi cari se pot foarte uşor da în lături de oricine, cu permisiunea sa.

Timpul şi-l petrece înotând continuu 23 de ore, însă numai în direcțiunea nord-sud, de teamă de a nu ieşi din neutralitate. În ora liberă ce-i mai rămâne, se inspiră de la muze cu bocanci.

A reuşit în curând să ne dea o nouă îndrumare în politica noastră externă, emițând cel

dintâi şi cu multă autoritate părerea că, trebuie să luăm pe transilvăneni fără Transilvania; susţine, însă, că trebuie cu orice preţ să obţinem, prin intervenţia Vaticanului, Năsăudul cu trei kilometri, kilometri situaţi nu însă împrejur, ci aliniaţi unul lângă altul, în lungime, alături de oraş şi cu direcţia spre ducatul de Luxemburg, ca semn de admonestare, pentru că a permis să i se violeze neutralitatea de armatele germane.

Gayk nu are copii. A adoptat, însă, pe când era încă elev în gimnaziu pe o nepoată a sa, în momentul când aceasta lucra la gherghef. Nu s-a dat înapoi de la nici un sacrificiu pentru a-i da o educaţie aleasă – având grijă să-i trimită în fiecare zi, la institutul unde o internase, câte un chelner, care să o roage din partea sa să se spele în fiecare sâmbătă pe cap şi să-şi formeze neapărat o cultură generală.

Foarte sârguitoare şi conştiincioasă, această nepoată a sa ajunge în scurt timp la maturitate şi, observând într-una din zile că a reuşit să dobândească o cultură generală, a cerut iubitului său unchi să o libereze din pension şi să fie acasă la câmp... Încurajată că a fost atât de uşor satisfăcută, ea nu pregetă mai târziu să ceară să i se garanteze şi accesul la mare. Gayk atunci, drept orice

răspuns, sări brusc asupra ei şi o ciuguli de nenumărate ori; ceea ce dânsa, găsind că i s-a făcut contra oricărui uz internaţional şi fără nici un aviz prealabil, se consideră în stare de război, război care îi ţinură angajaţi mai mult ca trei ani de zile şi pe un front de aproape de şapte sute de kilometri. Amândoi luptară având hrana în bani şi cu foarte mult eroism, însă în cele din urmă Gayk, fiind avansat mareşal pe câmpul de luptă şi negăsind acolo nici un ceaprazar militar, pentru a-şi pune galoanele noului său grad, renunţă de a se mai bate şi ceru pace. Aceasta conveni, de altfel, de minune şi nepoatei sale, care tocmai atunci căpătase un furuncul şi căreia, rămasă cu retragerea tăiată, nu i se mai trimitea de neutri nici fasole, nici benzină.

Primul schimb de prizoneri îl făcură la casa Teatrului de operaţiuni, obţinînd pentru el preţuri modeste. După aceea convenirăă să încheie o pace ruşinoasă. Gayk îşi luă angajamentul să renunţe pentru totdeauna de a mai ciuguli pe cineva, mărginindu-se de aci înainte numai la câte o litră de grăunţe, ce se obliga nepoata să-i aducă zilnic sub garanţia şi controlul Marilor Puteri; iar nepoata sa obţinu, în sfârşit, o făşie lată de doi centimetri până la mare, însă fără dreptul de a se dispensa de pantaloni de baie. Totuşi, în cele din urmă,

amândoi rămaseră pe deplin satisfăcuți, căci o clauză secretă a tratatului le dădea dreptul să-și poată ridica fiecare pe viitor cât va putea mai sus moralul.

FUCHSIADA
POVESTIRE

FUCHSIADA

POVESTIRE

Fuchs nu a fost făcut chiar de mama sa... La început, când a luat ființă, nu a fost nici văzut, ci a fost numai auzit, căci Fuchs, când a luat naştere, a preferat să iasă prin una din urechile bunicii sale, mama sa neavând de loc ureche muzicală...

După aceea, Fuchs se duse direct la Conservator... Aci luă forma de acord perfect şi după ce, din modestie de artist, stătu mai întâi trei ani ascuns în fundul unui pian, fără să îl ştie nimeni, ieşi la suprafață şi, în câteva minute, termină de studiat armonia şi contrapunctul şi absolvi cursul de piano... Apoi se dete jos, dar, în contra tuturor aşteptărilor sale, constată cu regret că două din sunetele ce îl compuneau, alterându-se prin trecere de timp, degeneraseră: unul, în o pereche de mustăți cu ochelari după ureche, iar altul, în o umbrelă – cari împreună cu un sol diez ce îi mai rămase, dădură lui Fuchs forma precisă, alegorică şi definitivă...

Mai târziu, la pubertate – zice-se – îi mai crescu lui Fuchs şi un fel de organe genitale, cari erau numai o tânără şi exuberantă frunză de viță, căci era din firea lui afară din cale de ruşinos şi nu ar fi permis, în ruptul capului, decât cel mult o frunză sau o floare...

Această frunză îi mai serveşte şi ca hrană cotidiană – se crede. Artistul o absoarbe

în fiecare seară înainte de culcare, apoi intră liniştit în fundul umbrelei sale şi, după ce se încuie bine cu două chei muzicale, adoarme dus pe portative şi legănat pe aripi de armonii angelice, acaparat de visuri auzite până a doua zi, când – ruşinos cum este – nu iese din umbrelă, până nu i-a crescut altă frunză în loc.

Într-una din zile, Fuchs, dându-şi umbrela la reparat, fu silit să-şi petreacă noaptea sub cerul liber.

Farmecul misterios al nopţii, cu armoniile sale, cu acele şoapte, pare-că venite din altă lume, cari dau visarea şi melancolia, îl impresionară pe Fuchs într-atâta încât – în extaz – după ce pedală trei ore la piano, fără însă a cânta, de teamă a nu turbura liniştea nopţii, ajunse, graţie acestui bizar mijloc de locomoţiune, până într-un cartier întunecos, înspre care, fără voia lui, o putere tainică îl atrăgea – gurile rele spun că în chiar acea stradă celebră, pe care bunul împărat Traian, după consiliul tatălui său Nerva, a indicat-o naivului păstor Bucur să o aşeze cea dintâi, când a întemeiat oraşul ce îi poartă numele...

Deodată mai multe slujitoare terestre ale Venerei, servitoare umile la altarul amorului, îmbrăcate în alb-străveziu, cu buzele încarminate şi ochii umbriţi, înconjurară pe Fuchs din toate părţile. Era o superbă noapte

de vară. Împrejur, cântece şi veselie, şoapte dulci şi armonie... Vestalele plăcerii îl primiră pe artist cu flori, cu şervete artistic brodate şi cu interesante ibrice şi lighene de bronz pline cu apă aromatizată. Toate strigau, care mai de care: „Dragă Fuchs, dă-mi dragostea ta imaterială!" „O, Fuchs, tu eşti singurul care ştii să ne iubeşti curat!"; iar parcă mânate de unul şi acelaşi gând terminară în cor: „Dragă Fuchs, cântă o sonată!"...

Fuchs, din modestie, se strecură în pian; în zadar fură orice sforţări de a-l face să apară. Artistul consimţi abia să lase să i se tragă afară numai mâinile şi execută în chip magistral ca o duzină de concerte, fantezii, etude şi sonate, iar apoi, trei ore în şir, făcu game şi felurite exerciţii de „legato" şi „staccato" şi „Schule der Gelaufigkeit"...

Cum însă chiar zeiţa Venus, însăşi Venera născută din spuma albă a mării, fu fermecată – poate mai ales de studiile de „legato", ale căror sonorităţi eterice ajunseră până şi la dânsa în Olymp, turburată în liniştea ei de Zeie, ea, care nu mai fusese a nimănui de la Vulcan şi Adonis, păcătui acum cu gândul şi, învinsă de patimă, nemaiputând rezista tentaţiei la audierea lui Fuchs, se hotărî să-l aibă la dânsa o noapte... În acest scop trimise mai întâi pe Cupidon de îi săgeta inima; pe vârful

săgeții fiind pus un bilețel prin care era invitat în Olymp.

La ora fixată, „Cele trei grații" apărură...

Ele luară pe Fuchs și-l purtară ușor pe brațe moi și voluptoase, până la capătul unei scări de mătasă, făcută din portative, scară ce fusese agățată de balconul Olympului, unde Venera îl aștepta...

Întâmplarea făcu, însă, ca Vulcan-Ephaistos să prindă de veste și, gelos, o ploaie puternică făcu el să se dezlănțuie atunci, ca răzbunare, prin mijlocirea lui Zeus...

Fuchs, deși cu umbrela la reparat, nu se dădu însă învins, știind să umble foarte ușor cu portativele și, ajutat de aripele puternice ale inspirației lui de compozitor, el se înălță tot mai sus, bravând elementele naturii. În sfârșit, ajunse plouat în Olymp. Aphrodita îl primi ca pe un erou. Ea îl îmbrățișă, îl sărută cu patimă și apoi îl trimise la o uscătorie de prune sistematică.

Fuchs fu introdus noaptea în alcov. Împrejur numai cântece și flori. Grațiile și celelalte slujitoare Olimpiane ale Venerei, dansând înaintea lui, îl acoperiră cu flori și-l stropiră cu miresme îmbătătoare, pe când în depărtare nenumărați amorași nevăzuți, sub bagheta măiastră a lui Orpheu, intonau cântece de slavă iubirii...

Peste puţin, „cele nouă muze" apărură. Prin glasul melodios al Euterpei, grăiră ele astfel lui Fuchs de întâmpinare:

– Fii binevenit, o, muritor ales, tu, care prin arta-ţi divină apropii pe oameni de zei! Venus te aşteaptă! Facă Jupiter, ca arta şi amorul tău să fie demne de Zeiţa – stăpâna noastră – şi facă el, ca o nouă şi superioară seminţie să zămislească din iubirea ce vă uneşte, seminţie care va să populeze de acum nu numai pământul, ce nu e în stare să aspire decât la Olymp, ci şi Olympul – ca şi pământul – supus, vai, decadenţei!!...

Ziseră, şi corurile de amoraşi nevăzuţi intonară iarăşi slavă iubirii, iar aezii Olympului, instrumentându-şi lyrele, preamăriră în versuri momentul nemuritor.

Dar nu trecu mult, şi totul reintră în tăcere... împrejur nu mai era nimeni... O semiobscuritate albăstruie se făcu în alcov. Venus era goală. Albă, cu mâinile după cap, împreunate sub păru-i de aur despletit, cu un gest de delicioasă abandonare şi de supremă voluptate, îşi întinse superbu-i corp de lapte pe patul de perne moi şi de flori. În aer, căldură şi arome aţâţătoare. Fuchs, de ruşine şi de teamă, ar fi vrut să intre undeva într-o crăpătură. Cum, însă, aşa ceva nu există în Olymp, se văzu nevoit să-şi facă singur curaj.

Parcă ar fi vrut să alerge întâi puțin prin cameră, dar Aphrodita, cu mâna ei fină, cu degetele ei de trandafiri parfumați, îl scoase din încurcătură... Ea îl culese ușor de jos, îl mângâie, îl ridică de două-trei ori până în tavan și, privindu-l lung, îl sărută o dată cu patimă. Apoi îl mai mângâie, îl mai sărută de o mie de ori și îl așeză ușor între sâni...

Fuchs începu să tremure de bucurie, și, de teamă, ar fi voit să sară jos undeva, ca un purece. Cum, însă, acei sâni calzi și parfumați îl amețiseră și îl zăpăciseră, începu să alerge ca un mormoloc ieșit din minți în toate părțile, circulând în zig-zag pe corpul Zeiței, iute și nervos, trecând nebun peste vârfurile roze ale sânilor, peste șoldurile mătăsoase, strecurându-se printre pulpele-i ronde și arzătoare...

Fuchs nu mai era de recunoscut. Ochelarii lui aruncau acum luciri perverse, mustățile îi deveniră lubrice și libidinoase. Trecu astfel o bună bucată de vreme, dar artistul nu știa, în definitiv, oarecum ce îi mai rămâne de făcut, și nici Zeița nu putea să mai aștepte mult.

Auzise el cândva, undeva, că: „în dragoste, spre deosebire de muzică, totul sfârșește printr-o uvertură". Ei bine, Fuchs nu o găsea, nu... o auzea nicăieri...

Deodată îi veni o idee. Își zise că, precum Uvertura, ca muzică, nu se poate raporta

decât numai la ureche, şi cum urechea este cea mai nobilă Uvertură a corpului (din cele pe cari le cunoştea Fuchs) – organul muzicii divine şi prin care el, apărând pe lume, văzuse întâia oară lumina zilei – atunci bucuria supremă nu poate fi căutată decât în ureche...

Fuchs, acum înviorat, se reculese, se încordă şi, de pe vârful picioarelor Zeiţei, cu o frenezie de nespus, se repezi printr-un „sforzando" şi pătrunse în găurica lobului urechii drepte a Zeiţei, pe unde ea, de obicei, îşi introducea cerceii, dispărând înăuntru cu totul.

Din nou corurile de amoraşi nevăzuţi şi de muze intonară în depărtare cântece de slavă iubirii şi din nou aezii Olympului, inspiraţi, înstrunindu-şi lyrele, preamăriră în versuri momentul nemuritor...

Dar după aproape o oră de şedere, în care timp îşi verifică frunza de viţă şi schiţase o romanţă pentru piano, Fuchs apăru în sfârşit pe lobul urechii, îmbrăcat în frac şi cravată albă, satisfăcut şi radios, mulţumind şi complimentând în dreapta şi în stânga mulţimea care îl aşteptase înfrigurată, întocmai cum ştia să facă pe pământ, când da câte un concert de gală. El înainta şi oferi graţios Venerei romanţa dedicată.

Dar cu surprindere şi amărăciune constată artistul că nici un aplauz nu sosea de

nicăieri. În adevăr, toți locatarii Olympului se priveau nedumeriți. Zeița, întâi mirată, apoi contrariată și grav ofensată, văzând că Fuchs își considera misiunea sa ca definitiv terminată – ea, care nu primise vreodată nici de la Zei un asemenea afront – se sculă brusc în picioare și, roșie ca floarea macului, înciudată, scutură o dată capul cu grație, dar cu putere, făcând pe Fuchs să cadă la pământ.

Deodată, ca la un semn nevăzut, tot Olympul fu în picioare... O ploaie de strigăte și amenințări din toate părțile. Toți turbau de ofensa adusă Olympului de către un muritor nedibaci... O mână viguroasă din ordinul lui Apollon și Marte îi smulse lui Fuchs frunza de viță, anexându-i în loc obiectele la care avea dreptul. Ordin sever fu dat ca, pe viitor, frunza să nu fie acordată, decât numai la statui... iar o mână grațioasă, însăși mâna de trandafiri a Zeiței, îl luă pe artist ușor de o ureche și, cu un gest nobil, dar energic, îl azvârli în Haos.

O ploaie de strigăte și amenințări. O ploaie de disonanțe, de acorduri răsturnate și nerezolvate, de cadențe evitate, cu false relațiuni, de triluri și mai ales de pauze cădea din toate părțile asupra artistului izgonit. O grindină de dieji și de becari ascuțiți îl lovea necontenit în spinare, o pauză mai lungă sfărâmă ochelarii... Alți zei mai răutăcioși aruncară asupra lui cu

tibii, cu harpe eoliene, cu lire şi cu cimbale, şi culmea răzbunării cu „Acteon", cu „Polyeucte" şi cu „Simfonia a III-a" de Enescu, a căror muzică inspirată venea, de astă dată în adevăr, chiar din Olymp.

În sfârşit, soarta lui Fuchs era hotărâtă. El avea să rătăcească mai întâi în Haos, cu o iuţeală nemaipomenită, în circuituri de câte cinci minute în jurul planetei Venus. După aceea, pentru a expira pe deplin afrontul adus Zeiţei, avea să fie exilat de unul singur pe planeta nelocuită, cu obligaţiune de a lăsa numai din el şi prin el însuşi, acolo, progenitura, acea superioară seminţie de artişti, care ar fi trebuit să iasă în Olymp din amorul lui cu Venus.

Fuchs începuse tocmai săvârşirea osândei, când Palas Athena interveni (pe neaşteptate) pentru dânsul... I se admise să cadă tot pe pământ, însă cu o singură condiţiune: este acolo atâta progenitură inutilă, artistică şi neartistică, încât nu mai era deloc nevoie de a se mai crea alta... I se impuse, însă, lui Fuchs obligaţia de a distruge snobismul şi laşitatea cugetării în artă de pe meleagurile pământene.

Pus, astfel, într-o teribilă dilemă, găsi artistul că această din urmă condiţiune ar fi cu mult mai greu de îndeplinit, decât chiar aceea de a face progenitură pe planeta Venus...

O deciziune eroică luă atunci eroul, în rătăcirea lui prin Haos. Declară că primeşte favoarea Athenei cu condiţiunea ce i se impuse; însă, când simţi că este aproape de pământ, făcu ce făcu şi, urnindu-se puţin spre dreapta, căzu tot în acel cartier puţin cam suspect şi care îl atrăgea îndeosebi.

Ştiindu-se acuma bine pregătit, ar fi vrut să înveţe şi să pună în practică aci ceea ce nu ştiuse până atunci, pentru ca apoi, pe deplin iniţiat, să ceară audienţă Venerei şi să încerce să se reabiliteze cum va şti mai bine, pentru tot ceea ce lăsase de dorit. În chipul acesta, îşi zicea el, se va face cu putinţă creatiunea noii seminţii de supraoameni, şi astfel va fi dispensat de a mai îndeplini pe pământ imposibila corvoadă ce i se impune.

Dar slujitoarele plăcerii, cari îl primiră râzând, aflând de intenţiile cu cari acum venise, îl opriră brusc de a mai înainta şi contrariate, agitând în aer braţele în semn de protestare, îl excomunicară din cartier, exclamând cu toate:

– Vai ţie, Fuchs, te-am pierdut şi nu te mai recunoaştem, căci tu erai altădată singurul care, de la epoca lui Platon, mai ştiai să iubeşti curat... Cu ce gând vii şi păşeşti acum printre noi! Vai nouă, de acum, fără estetica sonatelor tale, vai ţie, fără inspiraţia din

amorul nostru înalt! Ruşine aceleia care, deşi stăpâna noastră, a Olympului şi a lumei, nu a ştiut să te înţeleagă şi, refuzându-ţi iubirea şi arta, te-a făcut să cazi atât de sus!... Fugi, Fuchs, căci nedemn eşti acum de noi!

Fugi, Fuchs, satir murdar! Să nu respecţi tu cel mai nobil organ, urechea?! Fugi, Fuchs, căci compromiţi cartierul.

Fugi, Fuchs, şi zeii să te protească!

Excomunicat şi sub temerea vreunei eventuale descărcări a supărării lor lichide, Fuchs se aşeză în grabă la piano şi, pedalând energic şi neîntrerupt, ajunse în sfârşit la căminul lui liniştit, cu moralul deprimat, deconcertat, scârbit de oameni ca şi de zei, de amor ca şi de Muze...

Alergă de îşi scoase umbrela de la reparat şi, luând şi pianul cu sine, dispăru pentru totdeauna în mijlocul naturii măreţe şi nemărginite...

De acolo, muzica sa radiază cu egală putere în toate direcţiunile, făcând astfel să se împlinească în parte cuvântul Destinului recunoscător, care-i hărăzi ca prin gamele, concertele şi etudele sale de staccato, să ducă departe acel cuvânt, şi graţie lor, prin forţa educaţiei, să facă să apară, cu timpul, pe această planetă o rasă mai bună şi superioară de oameni, spre gloria sa, a pianului şi a Eternităţii...

ISMAIL ȘI TURNAVITU

POVESTIRE

Ismaïl este compus din ochi, favoriți și rochie, și se găsește astăzi cu foarte mare greutate.

Înainte vreme creștea și în Grădina Botanică, iar mai târziu, grație progresului științei moderne, s-a reușit să se fabrice unul pe cale chimică, prin syntheză.

Ismaïl nu umblă niciodată singur. Poate fi găsit, însă, pe la ora 5 ½ dimineața, rătăcind în zig-zag pe strada Arionoaiei, însoțit fiind de un viezure, de care se află strâns legat cu un odgon de vapor și pe care în timpul nopții îl mănâncă crud și viu, după ce mai întâi i-a rupt urechile și a stors pe el puțină lămâie... Alți viezuri mai cultivă Ismaïl în o pepinieră situată în fundul unei gropi din Dobrogea, unde îi întreține până au împlinit vârsta de 16 ani și au căpătat forme mai pline, când, la adăpost de orice răspundere penală, îi necinstește rând pe rând și fără pic de mustrare de cuget.

Cea mai mare parte din an, Ismaïl nu se știe unde locuiește. Se crede că stă conservat într-un borcan situat în podul locuinței iubitului său tată, un bătrân simpatic, cu nasul tras la presă și împrejmuit cu un mic gard de nuiele. Acesta, din prea multă dragoste părintească, se zice că îl ține astfel sechestrat pentru a-l feri de pișcăturile albinelor și de corupția moravurilor noastre electorale. Totuși, Ismaïl

reuşeşte să scape de acolo câte trei luni pe an, în timpul iernii, când cea mai mare plăcere a lui este să se îmbrace cu o rochie de gală, făcută din stofă de macat de pat, cu flori mari cărămizii, şi apoi să se agaţe de grinzi pe la diferite binale, în ziua când se serbează tencuitul, cu scopul unic de a fi oferit de proprietar ca recompensă şi împărţit la lucrători... În acest mod speră el că va constribui într-o însemnată măsură la rezolvarea chestiunii muncitoreşti... Ismaïl primeşte şi audienţe, însă numai în vârful dealului de lângă pepiniera cu viezuri. Sute de solicitatori de posturi, ajutoare băneşti şi lemne sunt mai întâi introduşi sub un abat-jour enorm, unde sunt obligaţi să clocească fiecare câte 4 ouă. Sunt apoi suiţi în câte un vagonet de gunoi de-al primăriei şi căraţi cu o iuţeală vertiginoasă până sus la Ismaïl, de către un prieten al acestuia, care îi serveşte şi de salam, numit Turnavitu, personaj ciudat, care, în timpul ascensiunii, are urâtul obicei de a cere solicitatorilor să i se promită corespondenţă amoroasă, contrar ameninţă cu răsturnarea.

Turnavitu nu a fost multă vreme decât un simplu ventilator pe la diferite cafenele murdare, greceşti, de pe strada Covaci şi Gabroveni. Nemaiputând suporta mirosul ce era silit să aspire acolo, Turnavitu făcu mai

multă vreme politică şi reuşi astfel să fie numit ventilator de stat, anume la bucătăria postului de pompieri „Radu-Vodă".

La o serată dansantă făcu cunoştinţă cu Ismaïl. Expunându-i acestuia mizera situaţie, în care a ajuns din cauza atâtor învârtituri, Ismaïl, inimă caritabilă, îl luă sub protecţiunea sa. I se promise să i se servească de îndată câte 50 de bani pe zi şi tain, cu singura obligaţiune pentru Turnavitu de a-i servi de şambelan la viezuri; asemenea, să-i iasă înainte, în fiecare dimineaţă, pe strada Arionoaiei şi, prefăcându-se că nu-l observă, să calce viezurele pe coadă, spre a-i cere apoi mii de scuze pentru neatenţie, iar pe Ismaïl să-l mângâie pe rochie cu un pămătuf muiat în ulei de rapiţă, urându-i prosperitate şi fericire...

Tot spre a place bunului său prieten şi protector, Turnavitu ia o dată pe an formă de bidon, iar dacă este umplut cu gaz până sus, întreprinde o călătorie îndepărtată, de obiecei la insulele Majorca şi Minorca: mai toate aceste călătorii se compun din dus, din spânzurarea unei şopârle de clanţa uşii Căpităniei portului şi apoi reîntoarcerea în patrie...

În una din aceste călătorii, Turnavitu, contactând un guturai nesuferit, molipsi la înapoiere, în aşa hal, pe toţi viezurii, încât, din cauza deselor lor strănuturi, Ismaïl nu îi mai

putea avea la discreție oricum. Fu imediat concediat din serviciu.

Fire afară din cale sensibilă și neputând suporta o atare umilință, disperat, Turnavitu își puse atunci în aplicare funestul plan al sinuciderii, după ce avu, însă, mai întâi grijă să își scoată cei patru dinți canini din gură...

Înainte de moarte, se răzbună grozav pe Ismaïl, căci, punând să i se fure acestuia toate rochiile, cu gaz dintr-însul le dădu foc pe-un maidan. Redus astfel la mizerabila situație de a rămâne compus numai din ochi și favoriți, Ismaïl abia mai avu puterea să se târască până la marginea pepinierei cu viezuri; acolo căzu el în stare de decrepitudine și în această stare a rămas și până în ziua de azi.

PÂLNIA ȘI STAMATE

POVESTIRE

I

Un apartament bine aerisit, compus din trei încăperi principale, având terasă cu geamlâc şi sonerie. În faţă, salonul somptuos, al cărui perete din fund este ocupat de o bibliotecă de stejar masiv, totdeauna strâns înfăşurată în cearceafuri ude... O masă fără picioare, bazată pe calcule şi probabilităţi, suportă un vas ce conţine esenţa eternă a „lucrului în sine", un căţel de usturoi, o statuetă ce reprezintă un popă (ardelenesc), ţinând în mână o sintaxă şi... 20 de bani bacşiş... Restul nu prezintă nici o importanţă. Trebuieşte, însă, reţinut că această cameră, vecinic pătrunsă de întuneric, nu are nici uşi, nici ferestre şi nu comunică cu exteriorul, decât prin ajutorul unui tub, prin care uneori iese fum şi prin care se pot vedea, în timpul nopţii, cele şapte emisfere ale lui Ptolemeu, iar în timpul zilei, doi oameni cum coboară din maimuţă şi un şir finit de bame uscate, alături de Auto-Kosmosul infinit şi inutil...

A doua încăpere, care formează un interior turc, este decorată cu mult fast şi conţine tot ceea ce luxul oriental are mai rar şi mai fantastic... Nenumărate covoare de preţ, sute de arme vechi, încă pătate de sânge

eroic, căptuşesc colonadele sălii, iar imenşii ei pereţi sunt, conform obiceiului oriental, sulemeniţi în fiecare dimineaţă, alteori măsuraţi, între timp, cu compasul, pentru a nu scădea la întâmplare.

De aci, printr-o trapă făcută anume în duşumea, se ajunge, din partea stângă, în o subtpământă ce formează sala de recepţie, iar din partea dreaptă, prin ajutorul unui cărucior pus în mişcare cu manivela, se pătrunde într-un canal răcoros, al căruia unul din capete nu se ştie unde se termină, iar celălalt, la partea opusă, într-o încăpere scundă, cu pământ pe jos şi în mijlocul căreia se află bătut un ţăruş, de care se află legată întreaga familie Stamate...

II

Acest om demn, unsuros şi de formă aproape eliptică, din cauza nervozităţii excesive, la care a ajuns de pe urma ocupaţiilor ce le avea în consiliul comunal, este silit să mestece, mai toată ziua, celuloid brut, pe care apoi îl dă afară, fărâmiţit şi insalivat, asupra unicului său copil, gras, blazat şi în etate de patru ani, numit Bufty... Micul băiat, din prea multă pietate filială, prefăcându-se, însă, că nu observă nimic, târăşte o mică targă,

pe uscat, în vreme ce mama sa, soţia tunsă şi legitimă a lui Stamate, ia parte la bucuria comună, compunând madrigale, semnate prin punere de deget.

Aceste ocupaţiuni îndeajuns de obositoare îi fac, cu drept cuvânt, să se amuze, şi atunci, ajungând uneori cu îndrăzneala până la inconştienţă, se uită tustrei cu benoclul, printr-o spărtură a canalului, în Nirvana (care se află situată în aceeaşi circumscripţie cu dânşii, începând lângă băcănia din colţ), şi aruncă în ea cu cocoloaşe făcute din miez de pâine sau cu coceni de porumb. Alteori, pătrund în sala de recepţie şi dau drumul unor robinete expres construite acolo, până ce apa, revărsându-se, le-a ajuns în dreptul ochilor, când cu toţii trag atunci, de bucurie, focuri de pistol în aer.

În ce priveşte personal pe Stamate, o ocupaţie, care îl preocupă în gradul cel mai înalt, este ca să ia seara, prin biserici, instantanee de pe sfinţii mai în vârstă, pe cari le vinde apoi cu preţ redus credulei sale soţii şi mai ales copilului Bufty, care are avere personală. Acest negoţ nepermis nu l-ar fi exercitat pentru nimic în lume Stamate, dacă nu ar fi dus lipsă aproape completă de mijloace, fiind silit chiar să facă armata, când era abia în vârstă de un an, numai ca să poată ajuta, cât de curând, pe doi fraţiori nevoiaşi ai săi, cu şoldurile scoase

prea mult în afară, cauză pentru care fuseseră daţi afară din slujbă.

Într-una din zile, lui Stamate, ocupat fiind cu obişnuitele sale cercetări filozofice, i se păru, o clipită, că a pus mâna şi pe cealaltă jumătate a „lucrului în sine", când fu distras de o voce femeiască, o voce de sirenă, ce mergea drept la inimă şi se auzea în depărtare, pierzându-se ca un ecou.

Alergând de urgenţă la tubul de comunicaţie, Stamate, spre marea lui înmărmurire, văzu cum, în aerul cald şi îmbălsămat al serii, o sirenă cu gesturi şi voce seducătoare îşi întindea corpul lasciv pe nisipul fierbinte al mării... în luptă puternică cu sine, pentru a putea să nu cadă pradă tentaţiei, Stamate închirie atunci în grabă o corabie şi, pornind în larg, îşi astupă urechile cu ceară, împreună cu toţi matrozii...

III

Sirena deveni însă tot mai provocatoare... Ea îl urmări pe întinsul apelor, cu cântări şi gesturi perverse, până ce o duzină de Driade, Nereide şi Tritoni avură tot timpul să se adune din larguri şi adâncuri şi să aducă pe o superbă cochilie de sidef o inocentă şi decentă pâlnie ruginită.

Planul de seducțiune al seriosului și castului filozof putea fi astfel considerat ca reușit. Abia avu el timpul să se furișeze la tubul de comunicație, când zânele mării îi și depuseră, grațios, pâlnia în preajma locuinței sale, apoi, ușoare, zglobii, în râsete și chiote nebune, dispărură cu toate pe întinsul apelor.

Confuz, înnebunit, dezagregat, Stamate abia putu să apară cu căruciorul prin canal... Fără a pierde, însă, cu totul sângele rece, azvârli el de câteva ori cu țărâna asupra pâlniei și, după ce se ospăta cu puțină fiertură de știevie, se aruncă, din diplomație, cu fața la pământ, rămânând astfel în nesimțire timp de opt zile libere, termenul necesar ce, după procedura civilă, credea dânsul că trebuia să treacă pentru a putea fi pus în posesiunea obiectului.

După această trecere de timp, reluându-și ocupațiunile cotidiane și poziționea verticală, Stamate se simți cu totul renăscut. Niciodată nu cunoscuse el până atunci divinii fiori ai dragostei. Se simțea acum mai bun, mai îngăduitor, și turburarea ce o încerca la vederea acestei pâlnii îl făcea să se bucure și totodată să sufere și să plângă ca un copil...

O scutură cu un otrep și, după ce îi unse găurile mai principale cu tinctură de iod, o luă cu sine și, cu legături de flori și dantele, o fixă alături și paralel cu tubul de comunicație,

şi, tot atunci, pentru prima oară, istovit de emoţie, trecu printr-însa, ca fulgerul, şi îi fură o sărutare.

Pentru Stamate, pâlnia deveni de atunci un simbol. Era singura fiinţă de sex femeiesc cu un tub de comunicaţie ce i-ar fi permis să satisfacă şi cerinţele dragostei, şi interesele superioare ale ştiinţei. Uitându-şi cu totul sacrele îndatoriri de tată şi de soţ, Stamate începu să-şi taie în fiecare noapte, cu foarfeca, legăturile ce-l ţineau ataşat de ţăruş şi, spre a putea da frâu liber dragostei sale neţărmurite, începu să treacă din ce în ce mai des prin interiorul pâlniei, făcându-şi vânt în ea de pe o trambulină construită expres şi coborându-se apoi în mâini, cu o iuţeală vertiginoasă, pe o scară mobilă de lemn, la capătul căreia îşi rezuma rezultatul observărilor sale în afară.

IV

Fericirile mari sunt totdeauna de scurtă durată... într-una din nopţi, Stamate, venind spre a-şi face obişnuita-i datorie sentimentală, constată cu uimire şi dezamăgire că, din cauze încă nepătrunse, orificiul de ieşire al pâlniei se strâmtase într-atâta, încât orice comunicaţie prin el era imposibilă. Nedumerit

şi totuşi bănuitor, se puse la pândă, şi a doua noapte, necrezându-şi ochilor, văzu cu groază cum Bufty, urcat sus, gâfâind, fusese lăsat să intre şi să treacă. Pietrificat, Stamate abia avu puterea să se ducă să se lege singur la ţăruş; a doua zi, însă, luă o hotărâre supremă.

Mai întâi îşi îmbrăţişa soţia devotată şi, după ce-i dădu în grabă o vopsea, o cusu într-un sac impermeabil, în scopul de a păstra mai departe, intactă, tradiţiunea culturală a familiei. După aceea, în mijlocul unei nopţi reci şi întunecoase, luă el pâlnia şi pe Bufty şi, aruncându-i într-un tramvai, ce tocmai trecea la întâmplare, le făcu vânt cu dispreţ în Nirvana. Totuşi, mai târziu, sentimentul patern învinse, şi Stamate, graţie calculeleior şi combinaţiilor sale chimice, reuşi să facă cu timpul, prin puterea ştiinţei, ca Bufty să ocupe acolo un post de subşef de birou.

Cât despre eroul nostru, Stamate, pentru ultima oară cătând prin tubul de comunicaţie, mai privi o dată Kosmosul cu ironie şi indulgenţă. Suindu-se apoi pentru totdeauna în căruciorul cu manivelă, luă direcţia spre capătul misterios al canalului şi, mişcând manivela cu o stăruinţă crescândă, aleargă şi astăzi, nebun, micşorându-şi mereu volumul, cu scopul de a putea odată pătrunde şi dispărea în infinitul mic.

PLECAREA ÎN STRĂINĂTATE

POVESTIRE

Din toate preparativele voiajului, cea mai mare parte erau îndeplinite; în cele din urmă, reuşi să plătească şi chiria, ajutat fiind de cele două bătrâne raţe ale sale, şi care nici de astă dată nu-l lăsară să alerge la mila vecinilor. Singurul lucru ce îi cereau în schimb era să fie şi ele primite, cel puţin o oră pe zi, în camera sa de lucru, care exala un aşa de dulce şi îmbătător miros de ciurciuvele. Se sui în corabie.

Sentimentul puternic şi neînvins de tată îl trase, însă, înapoi la ţărm, unde, cu o mişcare distrată şi nervoasă şi în mijlocul poporului iubit, îşi cusu două tampoane de sugătoare pe căptuşala mucegăită a smokingului său, şi imediat după aceasta, fără a mai pierde timpul, se furişă, neobservat de nimeni, în camera scundă din fundul curţii, trecând la religiunea mozaică.

Nu mai avea nici un moment de pierdut. Intrase în al şaptezecelea an al existenţei sale, lăsând în urmă un trecut glorios, şi acuma zilele îi erau numărate. Singura dorinţă ce mai avea era să-şi serbeze nunta de argint. În acest scop chemă pe toţi argaţii şi, după ce îi invită mai întâi să ciugulească din nişte sămânţă de cânepă, îi aruncă într-o cristelniţă de var. Urmară apoi trei impiegaţi definitivi de clasa treia şi un arhiereu! El însuşi, ca să poată linişti mulţimea, care începuse să cârtească, îşi

ciunti trei degete de la mâna stângă şi se sui apoi pe un scaun de cizmărie cu trei picioare, de unde, în sfârşit, spre satisfacţia tuturor, ciocul său mătăsos putea să atârne, plutind liber şi nesupărat de nimeni pe apa rece şi proaspătă a părăiaşului cristalin.

După aceea se sui din nou în corabie. Bătrâna sa soţie refuză însă să-l urmeze, roasă fiind de viermele geloziei, din cauza legăturilor de inimă, ce bănui că el ar fi avut cu o focă. Totuşi, conştientă de îndatoririle ei de soţie şi pentru a nu se arăta prost crescută, îi oferi la plecare ouă lipii, un caiet de desen de Borgovanu şi un zmeu cu speteze „din patru", pe cari el le refuză, cu indignare, scuturând nişte alune într-un sac.

Ambiţioasă ca orice femeie şi neputând suporta afrontul unui asemenea refuz, netrebnica soţie îl legă atunci cu o frânghie de umerii obrazului şi, după ce îl târî în mod barbar până la marginea corabiei, îl luă şi îl depuse fără nici o formalitate pe uscat.

Dezgustat de viaţă şi încărcat de glorie şi ani, îşi scoase căciula şi luă, tot atunci, ultimele dispoziţiuni cari erau şi ultima voinţă. Renunţă la toate titlurile şi întreaga sa avere, se dezbrăcă în pielea goală, rămânând încins numai cu o funie de tei şi, după ce, în această stare, mai privi încă o dată marea nemărginită,

se sui în prima căruță cu arcuri ce întâlni în cale şi, ajungând în goana cailor la oraşul cel mai mare din apropriere, merse de se înscrise în barou...

CONCLUZIUNE ŞI MORALĂ

De vreți cu toți, în timpul nopții,
un somn în tihnă să gustați,
Nu faceți schimb de ilustrate
cu cel primar din Cîrligați.

CRONICARI

FABULĂ

Fabulă

Cică niște cronicari
Duceau lipsă de șalvari.
Și-au rugat pe Rapaport
Să le dea un pașaport.
Rapaport cel drăgălaș
Juca un carambolaș,
Neștiind că-Aristotel
Nu văzuse ostropel.
„Galileu! O, Galileu!
Strigă el atunci mereu –
Nu mai trage de urechi
Ale tale ghete vechi."
Galileu scoate-o sinteză
Din redingota franceză,
Și exclamă: „Saratoff,
Servește-te de cartof!"

Morală
Pelicanul sau babița.

CUPRINS

Un miros pestilențial fiscal sau
Despre romanul scurt ca o schiță 5

După furtună 15

Puțină fizică și astronomie 19

Algazy & Grummer 23

Cotadi și Dragomir 29

Emil Gayk 35

Fuchsiada 41

Ismail și Turnavitu 53

Pâlnia și Stamate 59

Plecarea în străinătate 67

Cronicari 71

Urmuz este artistul care s-a sinucis fără niciun temei, doar din dorința de a demonstra că a-ți lua viața nu este decât unul din actele banale ale existenței în această lume. Iar demonstrația i-a reușit de minune. Nici măcar nu a făcut-o pentru a atrage atenția asupra operei sale, așa cum s-a mai întâmplat cu alții, pe alte meleaguri. Nu s-a sinucis nici dezamăgit în amor, obicei îndeobște cunoscut și la noi, și la alții, practicat și de cei cu putină instrucție, dar și de nume mari ale literaturii. Fără îndoială, gestul său se cere luat ca atare. Nu are nimic straniu, nu este nimic de neînțeles. Moartea vine și gratis, și atunci când o chemi.

De mic s-a arătat pasionat de lectură, firesc, de literatura de aventuri, cea de călătorii, mai ales cea privind voiaje imaginare și extraordinare, atât de gustată la începutul veacului al XX-lea. Aceste lecturi îi dezvoltă imaginația, pasiunea pentru asociații inedite, în discursuri perfecte din punct de vedere gramatical și stilistic. Logica este însă scurt-circuitată, ceea ce nu se întâmpla în romanele „astronomice", prototipul celor science-fiction de mai târziu, și unde respectul pentru aparenta rigoare logică și științifică era păstrat cu mare atenție.

Pseudonimul de Urmuz i-a fost dat de Tudor Arghezi.

www.editurabastion.ro

Lei 10,00

ISBN: 978-973-1980-09-6

9 789731 980096

Editura BASTION